

1. Kaj so finančne ustanove?

Finančne ustanove so specializirana podjetja, ki opravljajo posle na trgih denarja in kapitala. Od nefinančnih ustanove se ločijo po tem, da imajo v aktivih svoje bilance stanja predvsem finančno premoženje, v pasivi pa predvsem dolgove. **Finančne ustanove spremenijo velikost obsega posameznih finančnih prihrankov, ki so na razpolago investitorjem in ročnost finančnih prihrankov.** Finančne ustanove prinašajo prednosti tudi varčevalcem, saj zagotavljajo večjo kakovost naloženih prihrankov in večjo likvidnost

Finančne ustanove so prednost za vlagatelje in varčevalce.
Finančne ustanove (banke, hranilnice, zavarovalnice, pokojninski skladi, vzajemni skladi in druge) so sposobne investitorjem priskrbeti velike vsote finančnih prihrankov v kratkem času, ker zbirajo prihranke velikega števila malih varčevalcev.

2. Naštejte in opišite načine razvrščanja finančnih ustanov!

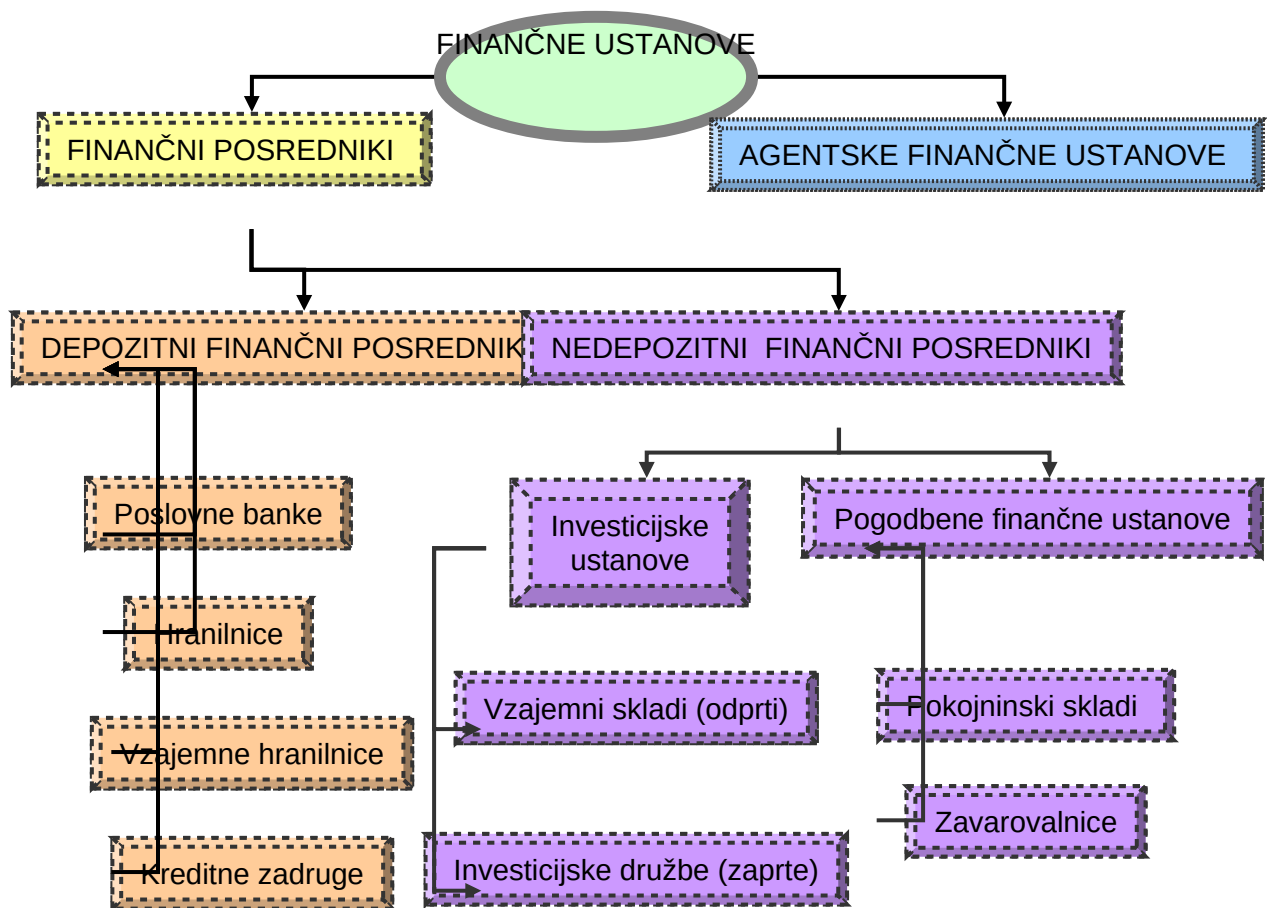
Poglejmo si nekatere vidike delitve finančnih ustanov:

- **zakonska delitev**, banke, hranilnice, družbe za izdajo elektronskega denarja in kreditne ustanove, investicijska podjetja in ustanove, druge finančne družbe, holding in
 - **odjemalci**, (hranilnice)
 - **lastništvo**, Z vidika lastništva lahko finančne ustanove delimo na delniške družbe in vzajemne ustanove (lastniki prevzamejo tveganje nase) vzajemni skladi.
 - **način zbiranja sredstev in depozitne (denarne), nedepozitne (nedenarne) finančne ustanove**

institucionalna delitev Najbolj pogosto uporabljena delitev finančnih ustanov je **institucionalna delitev**, ki finančne ustanove deli po kriteriju načina prenosa finančnih sredstev od končnih varčevalcev do posojilodajalcev:

- **finančni posredniki (depozitni in nedepozitni)**, banke hranilnice zavarov.
- **agentske finančne ustanove** - skrbijo, da posojilodajalec in posojilodajalec najdeta stik- posredniki

1. Predstavite institucionalno delitev finančnih ustanov!

Možnih delitev finančnih institucij je toliko, kolikor je možnih značilnosti finančnih institucij. V teoriji je najbolj pogosto uporabljena delitev finančnih institucij na finančne posrednike in agentske finančne institucije.

2. Pojasnite razliko med finančnimi posredniki in finančnimi ustanovami!

Finančni posredniki so ožji pojem od finančnih ustanov, so njihov sestavni del. Najpomembnejša funkcija finančnih posrednikov je njihova sposobnost, da lahko investitorjem **naenkrat priskrbijo velike vsote finančnih prihrankov**.

Poleg tega so finančni posredniki sposobni **preoblikovati finančne oblike**, pri čemer gre za:

- preoblikovanje ročnosti,
- zmanjševanje tveganj zaradi razpršitve,
- zmanjšanje transakcijskih stroškov,

zagotavljanje likvidnosti plačilnega sistema

3. Katere ustanove sodijo med depozitne finančne posrednike?

- **Poslovne banke (Depozit** oziroma vloga je vsako vplačilo denarnih sredstev ene osebe (vplačnika) v korist druge osebe), **vloge na vpogled in kratkoročne vloge**
- **Hranilnice**
- **Vzajemne hranilnice (člani hr. Lastniki deleža)**
- **Kreditne zadruga – stanovanjski krediti, skupni delodajalec)**

4. Kaj so bančne storitve?

zbirajo prihranke in odobravajo posojila. **Bančne storitve** so sprejemanje depozitov od javnosti ter dajanje kreditov za svoj račun.

5. V čem se razlikujeta banka in hranilnica?

Hranilnica je pravna oseba, ki opravlja bančne storitve na podlagi dovoljenja Banke Slovenije, in zanjo veljajo enaka pravila kot za banko.

Podobno kot banke tudi hranilnice zbirajo sredstva z vlogami, vendar so te vloge predvsem dolgoročne, zato so tudi krediti, ki jih dajejo hranilnice dolgoročnejši,

6. Kaj je vzajemna hranilnica in s katero finančno ustanovo jih lahko primerjamo?

Vzajemne hranilnice so podobne vzajemnim skladom, le da so vloge v vzajemnih hranilnicah v manjših zneskih in bolj kratkoročne narave

7. Kaj so kreditne zadruga?

kreditnih zadrugah je podobna zgodba kot pri vzajemnih hranilnicah. Člani so lastniki kreditne zadruga, zadruga jim ponuja potrošniške in stanovanjske kredite

8. Kaj so investicijski skladi?

Investicijski skladi so finančni posredniki, ki denarne vloške vlagatelj naložijo v različne vrednostne papirje (delnice, obveznice, kratkoročne vrednostne papirje)
Glede na način zbiranja sredstev poznamo dve vrsti investicijskih skladov:

- **vzajemne sklade (odprti) in**
- **investicijske družbe (zaprti).**

9. V čem se razlikujejo vzajemni skladi in investicijske družbe?

v. Sklad odprtega tipa, kar pomeni, da se **število vlagatelj lahko neomejeno povečuje**, s tem pa raste tudi kapital sklada. Sklad **ni pravna oseba**. **Vzajemni sklad** je združeno premoženje večjega števila vlagatelj, ki ga upravlja registrirana družba za upravljanje premoženja. Družba za upravljanje odloča o naložbah sklada v različne domače in tuje vrednostne papirje.

Glede na naložbe ločimo:

- delniške sklade,
- obvezniški sklad,
- mešani sklad,
- sklad denarnega trga
-

Delniški so bolj donosni in bolj tvegani kot obvezniški skladi. **Celotno premoženje je razdeljeno na enake osnovne dele, ki jih imenujemo točke vzajemnega sklada oz. enote premoženja.** Lastniki sklada so vlagatelj

10. Kaj je VEP?

Vrednost enote premoženja (VEP) se izračuna kot **količnik med čisto vrednostjo sredstev sklada**(seštevek tržne vrednosti vseh vrednostnih papirjev in drugih naložb) **in številom enot v obtoku.**(enako vsoti števila enot vzajemnega sklada v obtoku predhodnega dne in številu prodanih enot vzajemnega sklada, od katerega se odšteje število odkupljenih enot vzajemnega sklada)

11. Naštete nekaj prednosti in slabosti naložb v sklade!

PREDNOSTI	SLABOSTI
Manjše tveganje, ker sklad vlaga v različne vrednostne papirje – razprši premoženje.	Vlagatelji nimajo možnosti upravljanja, čeprav so lastniki sklada.
S skladom upravljajo strokovnjaki.	Vlagatelj nima nadzora nad kapitalskimi dobički posameznih vrednostnih papirjev zaradi neprestanih nakupov in prodaj različnih vrednostnih papirjev.
Dobra likvidnost, VEP lahko prodamo kadarkoli.	Vlagatelji morajo plačati vstopno provizijo (do 3 %) in izstopno provizijo ter upravljalno provizijo (med 1,5 in 2,5 %). Vstopna provizija je od 1 % do 3 %
Enostavni nakupi: po telefonu, prek spleta, pri bankah in zavarovalnicah, finančnih posrednikih in drugih.	Odnos med upravljalci sklada in vlagatelji je brezoseben.
Investicijski skladi niso zavarovani in nosijo višje tveganje kot bančne vloge, vendar so precej bolj donosni.	Veliko število investicijskih skladov otežuje izbiro sklada.
Majhni stroški transakcij, ker skladi kupujejo in prodajajo velike količine vrednostnih papirjev in prejmejo trgovalne popuste.	
Investicijski skladi so trenutne in potencialne vlagatelje dolžni obveščati o poslovanju in rezultatih poslovanja	

Obkrožite pravilne trditve in argumentirajte svojo odločitev!

- a.) Če vzajemni sklad odkupi enote premoženja se VEP zmanjša.
- b.) Če vzajemni sklad proda enote premoženja se VEP poveča.
- c.) Če se tržna vrednost naložb sklada poveča za več kot število enot v obtoku, se VEP poveča.
- č.) Če sklad odkupi več enot premoženja kot jih proda, se VEP ob nespremenjenem premoženju poveča.
- d.) Če se obveznosti sklada zmanjšajo se tudi VEP zmanjša.
- e.) Če ima sklad A višji VEP kot sklad B je to znak, da moramo vlagati v sklad A.

12. V čem je razlika med skladom in investicijsko družbo?

Investicijske družbe so finančne ustanove, ki jih ustanovijo različni gospodarski subjekti: banke, zavarovalnice in druge ustanove, premožni posamezniki in drugi. Njihov namen je zadovoljiti različne potrebe in želje vlagateljev. **Investicijske družbe so oblikovane kot delniške družbe (izdajo delnice).**

To pomeni, da delnice lahko kupi omejeno število vlagateljev, zato gre za t.i. **zaprti sklad**. V tem se ločijo od vzajemnih skladov.

13. Kaj so pogodbene finančne ustanove?

Med nedepozitne finančne ustanove sodijo tudi pogodbene finančne ustanove. Zanje je značilno, da **zbirajo prihranke varčevalcev in z njimi sklenejo posebne pogodbe**
- Zavarovalnice so največja skupina nedepozitnih finančnih ustanov na finančnem trgu (Glavni namen zavarovalništva je zaščiti gospodinjstvo in podjetja)
- Pokojninski skladi (pokojninske družbe, vzajemni pokojninski skladi)

14. Kaj so zavarovalnice in v čem se ločijo od ostalih pogodbenih finančnih ustanov?

Zavarovalnice so organizirane kot delniške družbe ali kot družbe za vzajemno zavarovanje, Raznovrstna ponudba zavarovanj jih loči od pokojninskih skladov

15. Kakšne vrste prihodkov ustvarjajo zavarovalnice?

- Poleg **zavarovalnih premij** imajo še prihodek od **naložb**, saj premije nalagajo v različne naložbe delimo:
 - kapitalska zavarovanja** – gre za izplačilo pogodbeno dogovorjene vsote oz. kapitala v enkratnem znesku v primeru smrti ali doživetja zavarovanca,
 - **rentna zavarovanja** – za ponavljajoče izplačevanje dogovorjenih vsot ali rent.

16. V katero skupino zavarovanj uvrstimo življenjsko zavarovanje?
osebna zavarovanja

17. Kako se določi zavarovalno vsoto pri življenjskem zavarovanju in o čem moramo razmisliti pred sklepanjem tovrstnih zavarovanj?

Pri izbiri višine zavarovalne vsote je za zavarovalca pomembno, da bo sposoben plačevati premijo, da bodo potrebe njegove družine s sklenitvijo zavarovanja zadovoljene

18. Opišite pokojninski sistem in pojasnite katere finančne ustanove sodelujejo v sistemu!
 Nov pokojninski sistem sestavljajo trije stebri:

1. **steber:** obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki temelji na medgeneracijski solidarnosti in omogoča socialno varnost vsem upokojencem (nosilec je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije).
2. **steber:** obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, v obliki dolgoročnega varčevanja na osebem računu vsakega posameznika, ki mora biti vključen tudi v prvi steber.
3. **steber:** različne oblike prostovoljnih varčevanja in zavarovanj, ki jih nudijo zavarovalnice, banke, investicijski skladi in drugi ponudniki.

19. Kaj so pokojninski skladi?

Pokojninski skladi nastanejo s pokojninskimi načrti. Pokojninski načrt opredeljuje zbiranje sredstev posameznika v času njegovih delovnih let. **Pokojninski načrt je osnova dodatnega pokojninskega zavarovanja.**

20. Kakšna je razlika med zavarovalnico in pokojninsko družbo?

Specializirana oblika zavarovalnice je pokojninska družba. Od splošnih zavarovalnic se loči, ker:

- mora biti organizirana kot delniška družba,
- mora imeti najmanj 15.000 zavarovancev (izjema je prvo leto),
- lahko opravlja samo zavarovalne posle prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

□

21. V čem je razlika med pokojninskimi družbami in vzajemnimi pokojninskimi skladi?

Vzajemni pokojninski sklad ni pravna oseba. Imeti mora najmanj 1.000 članov. Oblikuje in upravlja se izključno v korist zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja

V. pokojninski sklad je lahko **zaprt ali odprt**, pri čemer **kriterij "odprtosti" sklada ni število čla** **pač njihov zaposlitveni status.** Člani zaprtega sklada lahko postanejo le za i prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavar., ki so v delovnem razmerju

Finančni posredniki so ožji pojem od finančnih ustanov.
Sposobni so spreminjati velikosti in ročnost finančnih prihrankov,
zmanjševati stroške transakcij ...

Finančne posrednike delimo na depozitne in nedepozitne.
Depozitni finančni posredniki so poslovne banke, hranilnice, vzajemne
hranilnice in kreditne zadruga.

Nedepozitni finančni posredniki so investicijski skladi (vzajemni skladi in
investicijske družbe) in pogodbeni finančni posredniki (zavarovalnice,
pokojninske družbe in vzajemni pokojninski skladi)

22. Pojasnite vlogo borze!

Borza je osrednji del kapitalskega trga, sekundarnega trga vrednostnih papirjev. Na borzi se trguje s tistimi vrednostnimi papirji, ki so uvrščeni na borzno trgovanje. Borza je ustanova, ki organizira trgovanje z vrednostnimi papirji, sama pa pri prodaji ali nakupu vrednostnih papirjev ne sodeluje

Poslovanje borze je organizirano po vnaprej določenih pravilih

Borza daje informacije o trgovanju z vrednostnimi papirji, ki kotirajo na borzi.

23. Kaj je kotacija?

Kotacija pomeni sklep borze o sprejemu novega vrednostnega papirja v trgovanje in v uradno borzno tečajnico. **Delnice kotirajo v evrih, obveznice in drugi dolžniški vrednostni papirji kotirajo v odstotkih od nominalne vrednosti brez pripisanih obresti**

V **prvo kotacijo** so uvrščene delnice najboljših izdajateljev, ki izstopajo po likvidnosti, velikosti, transparentnosti in mednarodni prepoznavnosti. Oblikovana je z namenom povečanja prepoznavnosti najboljših slovenskih izdajateljev med mednarodnimi vlagatelji (Gorenje, Intereuropa, NKMB, Krka, Luka Koper, Mercator, Petrol in Telekom Slovenije¹). **Standardna kotacija** je namenjena delnicam družb, ki zagotavljajo višjo stopnjo transparentnosti poslovanja ter izpolnjujejo višje zahteve po velikosti in razpršenosti. V **vstopno kotacijo** so uvrščene delnice podjetij, ki iz prostega trga pristopajo k novim borznim pravilom.

24. Kaj je naloga KDD?

Centralno klirinško depotna družba (KDD)

Večina vrednostnih papirjev se ne izdaja več v materialni obliki (kot listine), zato danes govorimo predvsem o **nematerializiranih vrednostnih papirjih**.

- Obvezna izdaja nematerializiranih vrednostnih papirjev **zmanjšuje možnost kraje in ponarejanja**.
- **Vodenje centralnega registra vrednostnih papirjev** oz. vodenje računalniške evidence imetnikov vrednostnih papirjev
- **obračunava in poravnava obveznosti** iz sklenjenih poslov

25. Kakšno vlogo imajo borznoposredniške družbe?

Borznoposredniške družbe in banke sodijo med tako imenovane pooblaščené udeležence trga vrednostnih papirjev, ki imajo dovoljenje za opravljanje storitev v zvezi z vrednostnimi papirji. **Njihove storitve so predvsem:**

- **borzno posredovanje** - nakup ali prodaja vrednostnih papirjev po nalogu in za račun stranke,
- **gospodarjenje** z vrednostnimi papirji po nalogu in za račun stranke,
- investicijsko **svetovanje**,
- **vodenje računov** vrednostnih papirjev,
- druge storitve.

Osrednji del sekundarnega trga vrednostnih papirjev je borza, ki posreduje pri sklepanju borznih poslov.

Borza nudi informacije o gibanju cen vrednostnih papirjev, ki kotirajo na borzi.

Centralni register vrednostnih papirjev vodi KDD.

Pooblaščené udeleženci kapitalskega trga so borznoposredniške hiše in banke.

Zakaj je potreben nadzor nad finančnimi trgi?

Finančne ustanove imajo pomembno vlogo v gospodarstvu, zato potrebujejo poseben nadzor. **Propad posameznih finančnih ustanov lahko v mislih varčevalcev ustvarja dvome o stabilnosti in likvidnosti finančnih ustanov.** Če bi finančne ustanove delovale v pogojih popolne konkurence, potreb po nadzoru ne bi bilo. Na finančnih trgih se pojavljajo **tržne nepravilnosti**, ki so razlog za nadzor

Kdo in kako izvaja nadzor na finančnih trgih?

Specializirani nadzorniki imajo potrebno znanje in učinkovite sisteme kontrole.

To je t.i. **moralni hazard**, ki se ga z nadzorom omeji tako, da se postavijo neki minimalni standardi.